

«SI T'ESTIMES A TU MATEIX, ESTIMES LA TEUA LLENGUA»

Entrevista

En defensa del patrimoni lingüístic. L'escriptora de '100 paraules ebrencs' posa en valor el dialecte ebrenc a través d'anècdotes, pensaments i reflexions

JUDIT CAMACHO
TORTOSA

Múltiples expressions i mots del dialecte ebrenc han anat desapareixent durant els últims anys i la filòloga i escriptora Teresa Tort (Benifallet) és una de les personalitats que està treballant per mantenir i posar en valor aquest parlar. A través d'anècdotes i escenes de la seua vida, Tort escriu petites històries que donen vàlua a paraules genuïnes ebrencs. L'autora ha estat escrivint durant cinc anys al blog de Vilaweb 'Agafada al vol', on ja hi ha unes tres-centes històries que donen vida a aquests vocables. Ara, un centenar d'aquestes entrades han estat recopilades a l'obra *100 paraules ebrencs*, un llibre publicat per Cossetània Edicions.

Quan i com sorgeix el blog 'Agafada al vol'?

El primer apunt del blog 'Agafada al vol' és del desembre de 2012. Tenia ganes de difondre les peculiaritats del dialecte tortosí aprofitant la xarxa. A Vilaweb oferien allotjament de blogs personals i suport tècnic i ho vaig aprofitar. Des de bon començament, tenia la idea que les paraules hi fossen les protagonistes però volia també reflexionar sobre l'entorn sociolingüístic, sobre aspectes estrictament lingüístics o sobre els vincles entre llengua i cultura. Des d'aleshores no he parat de publicar-hi apunts, amb una freqüència entre cinc i dues paraules al mes.

Entre totes les paraules que hi ha al blog, com s'han escollit les que apareixerien al llibre?

En el moment d'elaborar una proposta per a editar, em vaig plantejar que el llibre resultant tingués un interès complementari al material accessible en línia. Per això, vaig triar els escrits que em van semblar més intemporals pel que fa a la temàtica i, alhora, més reeixits des del punt de vista estilístic.

Com s'organitza l'obra?

Vaig fer un buidatge dels temes i, d'aquí, en van sorgir sis capítols



Teresa Tort, escriptora de '100 paraules ebrencs'. FOTO: CEDIDA

temàtics en què vaig organitzar el material seleccionat. Els blocs temàtics van de temes més generals a una perspectiva més particular: La comunitat, Els aprenents, La riquesa lèxica, L'objecte d'estudi, L'emoció estètica, Els records.

Quin és l'objectiu del llibre?

El meu llibre persegueix diversos objectius; com a mínim sis, que són els que queden reflectits en el nom dels capítols. Hi reflexiono sobre l'abast i la fortalesa de tot l'àmbit lingüístic; sobre com s'aprèn una llengua fora de casa; sobre el valor de la diversitat interna de la llengua; hi explico fenòmens lingüístics, que volen despertar el respecte per la forma i l'origen de les paraules i, finalment, mostro el vincle entre llengua i identitat personal.

Ebrenc o tortosí? Hi ha un ampli debat sobre quina és la manera correcta de referir-se a aquest dialecte.

Tortosí és la denominació que rep el dialecte o subdialecte (segons alguns autors) que abraça les co-

marques del Baix Ebre, el Montsià, la Terra Alta, la Ribera d'Ebre, el Maestrat i els Ports de Morella. És un parlar amb característiques del nord-occidental i del valencià. La denominació 'parlar ebrenc' és molt més recent. Segurament, fruit de les reivindicacions de visibilitat del territori i de la lluita contra el transvasament de l'Ebre. En l'àmbit dels estudis dialectals, però, no s'ha usat mai la denominació ebrenc.

Molts cops parles de l'anivellament de les llengües, què significa?

Qualsevol llengua que tinga un estatus de llengua oficial, que dispose de gramàtica, s'ensenye a les escoles i s'use en l'administració necessita un model de llengua estàndard, que és una varietat artificial fabricada pels gramàtics. Aquest model està compost normalment per característiques de diferents dialectes, però sempre hi ha preferència pel parlar d'un lloc concret perquè té més rellevància per algun motiu. A la curta o a la llarga, els dialectes més distints de l'estàndard van perdent les seues peculiaritats. D'aquest fenomen, se'n diu anivellament lingüístic. A més, és fàcil que la variació interna de les llengües es pugui perdre en un món tan interconnectat com el nostre. Per això, també hi ha interès per part d'alguns parlants de mantenir els seus trets dialectals més característics, perquè són un element d'identitat i de cultura popular important. El meu llibre segueix aquesta pulsio.

Futurs projectes en la defensa de les paraules ebrencs?

El meu blog continua viu. No he parat mai d'escriure-hi. Ara ja m'acosto a les 300 paraules amb les corresponents posades en escena. Difonc els apunts del blog a les xarxes socials i ho faig perquè veig que és un tema que interessa a més persones de les que ens podem imaginar d'entrada. L'amor per les paraules no és un sentiment restringit als filòlegs i lletraferits. Si t'estimes a tu mateix, estimes la teua llengua.

Algunes paraules

- **Oratge** estat de l'atmosfera
- **Empapussar** fornir d'aliment un ocell, un infant, una persona gran, etc., ficant l'hi a la boca
- **Fato** conjunt de coses per a un viatge; abundància de menjar o bé feïnada
- **Cascàries** senyal de poca higiene corporal
- **Tracalet** nen entremaliat
- **Abriegalls** conjunt de la roba del llit